



Arkiv: FA-K02
Arkivsak: 20/15566 - 59
Saksbehandler: Charlotte Aune
Bryne
Dato: 18.12.2023

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
005/24	Eldreråd	16.01.2024
013/24	Rådet for personer med funksjonsnedsettelse	16.01.2024
006/24	Medvirkningsråd for ungdom	18.01.2024
002/24	Natur, landbruk og miljø	22.01.2024
005/24	Formannskapet	01.02.2024
016/24	Kommunestyret	13.02.2024

Kommunedelplan for naturmangfold - Sluttbehandling

Kommunestyret- 016/24:

Vedtak:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Innstilling fra Formannskapet - 01.02.2024 - 005/24

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Kommunedirektørens forslag til innstilling:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Bakgrunn for saken:

Utkast til ny kommunedelplan for naturmangfold ble vedtatt lagt ut til høring og offentlig ettersyn i formannskapsmøte den 13.06.2023. Dette utkastet var resultat av et arbeid som har pågått siden oktober 2021, da planprogrammet ble vedtatt. Det har vært utført flere kartlegginger og utstrakt medvirkning i løpet av prosessen, noe som har vært med på å styrke både innholdet i og forankring av planen.

Planen tar for seg hva slags ansvar kommunen har for å ivareta naturen i Moss. Vi har generelle internasjonale forpliktelser gjennom naturavtalen av 2022, men vi har også et spesielt nasjonalt ansvar fordi Moss har mye viktig og sårbar natur. Samtidig er Moss i vekst og dette skaper et press på arealene, både gjennom nedbygging og gjennom økt bruk.

Derfor er denne planen også rettet inn mot kommunens oppgaver som samfunnsutvikler, myndighetsutøver, eiendomsforvalter og tjenesteyter. Det er gjennom disse rollene vi har størst potensial for å gjøre en forskjell.

Planen er justert etter offentlig ettersyn og høring, og endringene vises med rød skrift. Dette vil bli gjort om til sort skrift når planen er vedtatt, før den legges ut på våre nettsider. I vedlegget som omfatter sammendrag av høringsinnspillene, med administrasjonens kommentarer, er også endringene i planen markert med gult.

Redegjørelse for saken:

Forankringen av kommunens plikt til å sørge for en bærekraftig forvaltning av naturen ligger så høyt som i grunnloven § 112 hvor det står *“Enhver har rett til et miljø som sikrer helsen, og til en natur der produksjonsevne og mangfold bevares. Naturens ressurser skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etterleken.”*

Også gjennom plan- og bygningsloven, gjennom FNs bærekraftsmål og naturavtale, gjennom nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging og gjennom en rekke forskrifter og rundskriv kommer det tydelig frem at kommunen må ta denne oppgaven på alvor. Det dreier seg både om naturens egenverdi og om fundamentet til menneskers eksistens. Naturen er vårt ressursgrunnlag. Uten den vil både helsa vår og økonomien vår falle. Vi skal ta vare på ressursgrunnlaget vårt for innbyggerne i Moss i dag og i fremtiden. Jo mer natur vi kan spare i dag, jo bedre vil fremtidens mossinger være i stand til å skape gode og forutsigbare liv. Som en bonus vil også dagens mossinger ha glede av all natur vi kan spare, både ved at naturen gir oss bedre fysisk og psykisk helse, men også fordi naturen er noe av det som gjør Moss til en attraktiv by å bo i, jobbe i og besøke. Dersom vi bygger ned 100-metersskogene, strandsonen og de store sammenhengende naturområdene, vil disse kvalitetene Moss har å by på forsvinne.

For å kunne gjøre gode vurderinger er det nødvendig å ha gode verktøy som hjelper oss med å forstå hele bildet. To slike verktøy er tiltakshierarkiet og vurdering av målkonflikter. Disse verktøyene gjør beslutningstakere bevisste hva slags effekt et vedtak vil få på naturen og tvinger en til å tenke seg godt om før en gjør inngrep. I tiltakshierarkiet er målet å ligge så høyt som mulig. Kun dersom man har vurdert det høyere alternativet og funnet at det er umulig å oppfylle, kan man gå ett hakk ned. Det er viktig at vurderinger gjøres i denne rekkefølgen og at man ikke hopper rett ned til et lavere nivå. Dersom man ikke går veien om øverste nivå, så vil vurderingen kun være en grønnvasking av tiltaket, dvs. at man gir inntrykk av å ha gjort naturvennlige beslutninger uten å ha vurdert det som egentlig monner. Som folkevalgt er man valgt inn for å gjøre prioriteringer. Her kommer arbeidet med målkonflikter inn. For å kunne gjøre gode prioriteringer er det viktig å kunne se begge eller alle sider av saken, forstå hva beslutningen vil koste og hva man får igjen. Ved å belyse alle sider av saken vil man i noen tilfeller se at man kan få til løsninger som gavner begge hensyn. Andre ganger må man finne et kompromiss, eller man må velge noe bort for å få til noe annet. Målet er at man oppnår en god bevissthet på hva man velger bort og hvorfor, og at dette også blir tydelig for alle som har interesser i saken.

Intern og ekstern medvirkning:

Gjennom hele planarbeidet fra planprogram til arbeid med målformuleringer har det vært utstrakt involvering av interesseorganisasjoner, engasjerte innbyggere, grunneiere, barn og unge, politikere og fagpersoner. Spesielt arbeidet vi har gjort i arbeidsgruppene, som beskrevet i planens del 3, har vært svært nyttig, både for å gi oss mer lokal kunnskap, få inspirasjon til hva som er viktig å løfte opp og for å skape forståelse mellom kommunen som myndighet og de mest engasjerte naturviterne i kommunen. Dette har resultert i et nytt giv for samarbeid på tvers av samfunnsaktører og medført at det har vært stor støtte i innspillene i forbindelse med offentlig ettersyn av planforslaget. Både interesseorganisasjoner, privatpersoner og myndigheter mener planen, med noen få små justeringer er god, og vi opplever at det er knyttet store forventninger til at den blir et styringsdokument slik den ligger nå.

Blant de innspillene vi skal løfte frem er det spesielt dette med hvordan planen vil bli fulgt opp i ettertid, både med hensyn til plassering av ansvar, kunnskapsgrunnlag, økonomi og håndtering av målkonflikter.

Besteforeldrenes klimaaksjon sier bla.: “Når det er fremmet forslag til en slik god og omfattende plan blir det vesentlige spørsmålet hvordan en slik plan kan etterleves. Med bakgrunn i det alvorlige klimaendringene og skader på naturen vi har opplevet i 2023 er behovet for å sikre vår natur blitt betydelig styrket.”

Framtiden i våre hender sier: “Dette er en plan som skal tolkes politisk og man må vekte ulike hensyn. Vi håper at hensynet til sysselsetting og attraktivitet for nye næringer ikke skal trumfe viktige naturhensyn. Vi er nemlig litt bekymret når partier i kommunen sier at Moss kommune skal bli en ja-kommune. Vi er redd for at dette ikke er ment entydig som ja til naturen og jorda.”

Flere lignende synspunkter foreligger i høringsinnspillene, både med tanke på administrasjonens og politikernes oppfølging av planen. Innspillene er samlet i et eget dokument i sin helhet, men også oppsummert og kommentert av oss i et annet dokument. Begge følger med som vedlegg.

For å kunne omtale det store arbeidet med dette planarbeidet og gi alle de viktige arbeidsområdene nok oppmerksomhet har planen blitt et stort dokument. Vi ser for oss at det skal produseres en kortversjon som i all hovedsak kun tar for seg de 8 sidene med målformuleringer, samt tiltakshierarkiet. Slik vil man enkelt kunne finne frem til de relevante innsatsområdene, og dersom man vil gjøre et dypere dykk kan man alltid finne hele planen digitalt på våre hjemmesider. I tillegg vil vi med godt kommunikasjonsarbeid løfte frem enkelte viktige poeng når det er fornuftig. Eksempel på dette er hagekampanjen vi hadde i 2022.

Vurderinger:

Vi mener at den kunnskapen vi har hentet inn i forbindelse med planarbeidet gir oss en god pekepinn på hvordan vi bør forvalte naturen fremover i Moss. Utover de konkrete prosjektene og forvaltningsoppgavene er det spesielt innenfor planlegging vi har mulighet til å gjøre en stor forskjell. Det er her vi må ha bedre systemer for å fange opp verdier, prioritere naturen høyere i beslutningene våre og innarbeide verktøy i planverket som gir oss mulighet til å følge med på utviklingen og justere kursen ved behov. I løpet av de siste årene har behovet for arealregnskap kommet opp over hele landet, og det er gjort mye arbeid for å få i gang et system og et verktøy som viser tydelig hvordan natur bygges ned. Det er imidlertid fortsatt et lite stykke å gå før det blir landet en nasjonal mal, og vi har ansett det som feil bruk av midler å begynne vår egen utvikling av verktøy når det gjøres som mye god jobb ellers i landet. Slike verktøy får uansett mest effekt når de tas inn i kommuneplanen. Vi mener derfor at vi som følge av naturmangfoldplanen bør få rom for å sette ned en arbeidsgruppe som har som mål å vurdere de ulike verktøyene som kan være nyttige i Moss kommune, og ha en kunnskapsbasert anbefaling klar til neste rullering av kommuneplanens arealdel. De verktøyene vi kjenner til nå er areal- eller naturregnskap, mål om arealnøytralitet, økologisk kompensasjon, blågrønn faktor og verdisetting av natur. Det kan være at flere eller andre verktøy finnes eller blir foreslått, og da bør disse også vurderes av en slik arbeidsgruppe. Vedtak av en naturmangfoldplan er et viktig skritt mot en bedre forvaltning, men beskytter ikke naturen i seg selv. Det er derfor viktig at vi også innfører rapportering på naturmangfold, og til det må vi ha noen gode indikatorer. Dette er noe vi må jobbe videre med så snart som mulig slik at rapporteringssystemet vi allerede har blir utvidet med mer konkret rapportering på dette teamet.

Naturmangfoldplanen vil ha størst påvirkning på bærekraftsmålene 14 (livet under vann) og 15 (livet på land), men også nr. 6 (rent vann og gode sanitærforhold), nr. 11 (bærekraftige byer og lokalsamfunn) og nr. 13 (stoppe klimaendringene) vil være viktige i vurderingene. Mål nr. 17 (samarbeid for å nå målene) er nødvendig for å finne de gode løsningene uten at det blir urealistisk å få gjennomført dem.



Klimabudsjettet vårt springer ut av klimaplanen vår, som ble vedtatt i 2021. Klimaplanen var svært tverrfaglig og omtaler andre fagområder den berører. Ett fagområde som ligger i skjæringspunktet mellom klimaarbeid og naturmangfoldarbeid er restaurering av myrer. Slikt arbeid har stort potensial for å bedre naturmangfoldet, rensing av vann og til karbonfangst og karbonlagring. Det er per nå ikke noen prosjekter som er kommet så langt at vi med sikkerhet vet at vi har behov for midler til restaurering. De myrene som vi har kommet lengst med er av et så stort omfang at det kun kan gjennomføres med statlige midler. Tidlige drøftinger peker imidlertid på at det kan vurderes om kommunen skal sette av litt penger til prosjektet. Dersom grunneierne ønsker å gå videre med dette viktige arbeidet vil staten dekke selve arbeidet ved en eventuell restaurering. Det kan imidlertid være noen små bekostninger som ligger litt på siden av selve restaureringen som kan gjøre prosessen gjennomførbar for grunneiere. Det kan f.eks. dreie seg om omlegging av vei eller annen type erstatning. Dette kan bli aktuelt å belyse i et klimabudsjett når vi vet helt konkret hva det dreier seg om.

Økonomiske konsekvenser for årsbudsjett og handlingsplan:

Ett av hovedpunktene i naturmangfoldplanen er at en økt innsats for naturen i Moss vil medføre økte kostnader i budsjettet. Det hjelper ikke med målformuleringer hvis man ikke har folk til å utføre jobben eller mulighet til å investere i kartlegginger, vern og restaureringsprosjekter. I første omgang er det behov for flere ressurser eller mer kompetanse innen marinbiologi, innen forvaltning av vann og avløp og innen drift. Vi trenger f.eks. flere som kan bekjempe fremmede skadelige arter og rydde søppel dersom vi faktisk skal klare å gjøre naturen vår renere.

En marinbiolog som kan uttale seg om saker i sjø, håndtere henvendelser om fremmede arter i sjø og generelt tale Oslofjordens sak kan være en interkommunal ressurs. Dette avhenger selvfølgelig av at andre aktuelle kommuner er interessert i å være med på et spleiselag, men det ville vært en styrke innen dette fagområdet til å kunne se et litt større område i sammenheng.

Når det gjelder VA, så er det press på avdelingen for å gjennomføre alt det store omstillingsarbeidet som kreves for å forberede oss på fremtidens klima. Vi ser også at det er et stort potensial for en ressurs som kan VA som fagområde til å bidra med naturmangfoldet som forholder seg til dammer, vassdrag og Vansjø, både når det gjelder å begrense overløpshendelser fra pumpestasjoner og når det gjelder tekniske løsninger for å knytte sammen vassdrag og våtmarksområder som habitat.

Utover økte ressurser vil det også være behov for årlige midler til kontinuerlig kartlegging. De undersøkelsene som er gjort i forbindelse med dette planarbeidet kan ikke regnes som en fullstendig kartlegging av naturen i Moss. Kartlegginger er dessuten ferskvare og de må repeteres etter en periode. Vi vil søke på de midlene som finnes, men for å kunne stå mer robust i møte med det som truer naturen i Moss er det viktig å kunne bestille kartlegginger av områder som i en eller annen form er under press. Det er ikke alltid dette kan legges på en utvikler. I tillegg til dette vil det koste å restaurere områder. Her kan vi søke noe ekstern finansiering, men det vil gi større drivkraft, en raskere prosess og flere prosjekter dersom vi har avsatt egne midler. Ikke minst er det ofte krav om en egenandel fra kommunen for å få tilsagn på økonomisk støtte.

Oppsummering/konklusjon:

Med en ny naturmangfoldplan som er basert på oppdatert kunnskap og tar inn innspillene fra de som har medvirket, har vi et godt verktøy for den videre forvaltningen av naturen i Moss. Det er imidlertid kun et startpunkt, og den virkelige jobben kommer i oppfølgingen av planen. Det er viktig å innse at vi må ha flere ressurser og midler til å gjennomføre prosjekter

dersom vi skal kunne oppfylle målene i denne planen. I tillegg må vi ha et godt system for å følge utviklingen og rapportere på måloppnåelse.

Hans Reidar Ness
Kommunedirektør
Moss 09.01.2024

Kommunestyret 13.02.2024:

Behandling:

Votering:

Innstillingen fra formannskapet ble enstemmig vedtatt.

KS- 016/24 Vedtak:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Formannskapet 01.02.2024:

Behandling:

Votering:

Forslaget fra natur, landbruk og miljø ble enstemmig vedtatt.

FSK- 005/24 Vedtak:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Natur, landbruk og miljø 22.01.2024:

Behandling:

Votering:

Kommunedirektørens forslag ble enstemmig vedtatt.

NLM- 002/24 Vedtak:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Medvirkningsråd for ungdom 18.01.2024:

Behandling:

Votering:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

UNG- 006/24 Vedtak:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse 16.01.2024:

Behandling:

Kommunedelplan for naturmangfold - tilleggforslag, foreslått av Tone Svarstad, Rådet er opptatt av at den kommunale forvaltningen gjennom lokale tiltak støtter opp under nasjonale føringer. Videre presiserer rådet at planen er fin og viktig, så fremt det er vilje og evne til å gjennomføre tiltakene.

Votering:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Forslag fra Tone Svarstad ble enstemmig vedtatt.

RPF- 013/24 Vedtak:

Uttalelse fra rådet for personer med funksjonsnedsettelse

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Rådet er opptatt av at den kommunale forvaltningen gjennom lokale tiltak støtter opp under nasjonale føringer. Videre presiserer rådet at planen er fin og viktig, så fremt det er vilje og evne til å gjennomføre tiltakene.

Eldreråd 16.01.2024:

Behandling:

Votering:

Kommunedirektørens forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

ELDR- 005/24 Vedtak:

1. I henhold til plan- og bygningsloven § 11-15 vedtas kommunedelplan for naturmangfold datert 10.01.24.
2. Administrasjonen får anledning til å gjøre redaksjonelle endringer i planen før den kunngjøres, deriblant legge inn flere bilder.

Vedlegg i saken:

	Naturmangfoldplan
	Innspill portefølje
09.01.2024	Sammendrag av innspill og administrasjonens kommentarer